

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานสูงอายุไทย

กรวิภา พรหมจวง, RN, MNS, MSN, PhD¹

พิศิษฐ์ พวงนาค, MS²

นภดล เลื่อนอักษร, MS, RN³

ปัญหาและความสำคัญ

ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีความซึมเศร้า ประมาณร้อยละ 30 (Thongdang et al., 2008) มีรายงานการวิจัยที่พบว่า ความซึมเศร้า มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความสามารถในการทำงานของร่างกายในผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุ มีแรงสนับสนุนจากครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองในระดับสูงมีความสัมพันธ์กันอย่างสูงต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุ ความสัมพันธ์ระหว่างความซึมเศร้า แรงสนับสนุนทางสังคมและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ยังไม่เคยมีใครศึกษามาก่อนว่าปัจจัยร่วมเหล่านี้ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานสูงอายุไทยอย่างไร

วัตถุประสงค์

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบปัจจัยร่วม คือ ความซึมเศร้า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและแรงสนับสนุนทางสังคม ว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานสูงอายุไทยอย่างไร

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แรงสนับสนุนทางสังคมและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองในวัฒนธรรมไทยจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมสุขภาพ ภาวะความซึมเศร้าจะมีความสัมพันธ์กับปัญหาของโรคเบาหวานและสามารถมีอิทธิพลต่อ พฤติกรรม การส่งเสริมสุขภาพ และ /หรือความรุนแรงของโรค ผลลัพธ์ที่ต้องการในพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ คือ การเพิ่มคุณภาพชีวิตและทำให้อายุยืนยาวในผู้สูงอายุไทย

ความรู้ทฤษฎีและหลักฐานเชิงประจักษ์

ความซึมเศร้า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและแรงสนับสนุนทางสังคม ในผู้สูงอายุไทยมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ โดยความซึมเศร้า แรงสนับสนุนทางสังคม และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองในผู้สูงอายุไทยจะเป็นตัวแปรปัจจัยร่วมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ

วิธีการ

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตามหมู่บ้านในภาคเหนือของประเทศไทย ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ประมาณ 1 ชั่วโมง ($n = 120$) และทำการสุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ แบบลำดับขั้น มีการกำหนดค่า effect size (.15) อยู่ในระดับกลาง และค่า $\beta = .97$

ผลการวิจัยและข้อสรุป

อายุค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ประมาณ 68 ปี ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54 ผลการศึกษา พบว่ามีปัจจัยร่วม 3 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุไทยที่เป็นโรคเบาหวาน คือ ความซึมเศร้า แรงสนับสนุนทางสังคมและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 37 ในพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ (adjusted $R^2 = .36$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 22.9, p < .001$) และพบว่า ความซึมเศร้ามีอิทธิพลสูงสุดต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุไทยที่เป็นโรคเบาหวาน ($\beta = -.45$)

¹ปรด (การพยาบาลผู้สูงอายุ), พนม (การพยาบาลอายุศาสตร์และสัลยศาสตร์ในผู้ใหญ่และผู้สูงอายุขั้นสูง), พนม (การบริหารการพยาบาล), ปพส (พยาบาล), วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช

²วทบ, สบ, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์

³วทบ (สรีรวิทยา), ปพส, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์

คำสำคัญ: ความซึมเศร้า, แรงสนับสนุนทางสังคม, ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง, และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ

Factors that Influence Health-Promotion Behaviors in Diabetic Thai Elders

Kornwika Phromjuang, RN, MNS, MSN, PhD¹
Pisit Phaungnak, MS²
Napadon Leaudnakrob MS, RN³

Background

Depression among community-dwelling Thai elders has been estimated to be about 30% (Thongdang et al., 2008). A statistically significant negative relationship between depression and functional ability among elders has been demonstrated in the literature. Many elderly had a moderate level of social support from their families. High self-esteem correlated with increased health-promotion behaviors among elderly. The relationships among depression, social support, and self-esteem have not been investigated in terms of their influence on health-promoting behaviors among Thai elders with diabetes.

Objectives

The objective of the current study is to investigate the predictors of depression, social support, and self-esteem related to health promotion in diabetic Thai elders.

Literature review

Social support and self-esteem in Thai culture encourage diabetic Thai elders to practice health promotion. Depression associated with diabetic problems could influence health promotion behavior and/or the severity of their diabetes. The ultimate goals are to increase lifespan and enhance quality of life among Thai elders.

Knowledge base/ Evidence base

Social support, depression, and self-esteem among Thai elders affect health promotion behaviors. Depression, social support, and self-esteem determine health-promoting behaviors among Thai elders.

Methods

Subjects were interviewed at diabetic elders' homes in the northern area of Thailand. The duration of the interview was about 1 hour. Participants ($n = 120$) were randomly selected for this study. Descriptive statistics and hierarchical multiple regression analysis tests were applied to address the research questions. $\alpha = .05$, medium effect size (.15), and $\beta = .97$ were set for this study.

Results and conclusions

The mean age in the sample was 68 years. Most of the subjects (54%) were female. Three Independent Variables (IVs) were hypothesized to influence health promotion related to diabetic care among Thai elders: depression, social support, and self-esteem. The three IVs explained 37% of the variance in the dependent variables and the adjusted $R^2 = .36$, which was statistically significant amount ($F = 22.9$, $p < .001$). Of these, depression had the largest relative influence ($\beta = -.45$).

¹PhD, MNS (Nursing Administration), MSN (Medical-Surgical Nursing on Clinical Nurse Specialist (APN), RN in Gerontological Nursing, Boromarajonani College of Nursing, Buddhachinnarat

²MS, Uttaradit Nursing College, Ministry of Public Health, Uttaradit, Thailand

³MS, RN, Uttaradit Nursing College, Ministry of Public Health, Uttaradit, Thailand

Key words: Depression, Social Support, Self-Esteem, & Health-Promotion Behaviors